

Analýza v kvalitativním výzkumu

METODOLOGIE PRO KISK, 25/11/2016

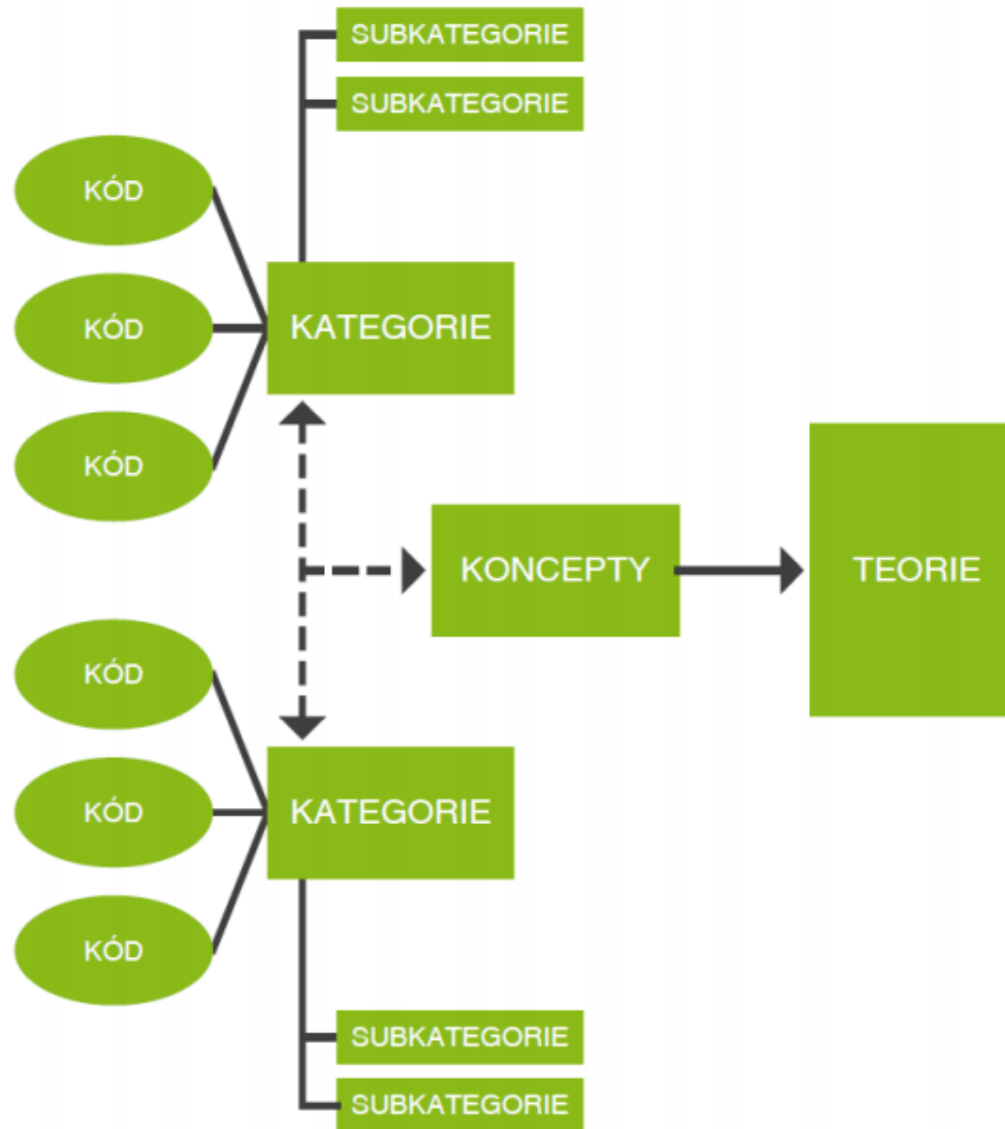
Postup pro kvalitativní analýzu

- ▶ Shromáždění a uspořádání dat
- ▶ „Ponoření se“ do dat
- ▶ Seznámení se s textem - předběžné poznámky, zvýrazňování, označování úryvků
- ▶ První kódování
- ▶ Revize a přepracovávání kódů – kódy se stávají abstraktnější, konceptuální
- ▶ Otevřené kódování -> zaměřené kódování
- ▶ Kategorie -> témata
- ▶ Memo poznámky po celou dobu analýzy
- ▶ Analýza jako vytváření nového textu na podkladu dat

Obecné schéma pro kvalitativní analýzu dat

OBEČNÉ SCHÉMA KVALITATIVNÍ ANALÝZY DAT

(převzato z Saldana 2009:12)

Kódování, kódy (terminologie)

▶ KÓD

- ▶ Slovo nebo krátká fráze připisující atributy k datům
- ▶ Propojení mezi daty a jejich významem

▶ Zdroje kódu:

1. Vlastní pojmenování – deskriptivní kódování
2. Pojmenování participantů – in vivo kódování
3. Teoretický pojem nesoucí symbolický význam – hodnotové kódování

▶ KATEGORIE

- ▶ Obecnější explicitní slovo či fráze popisující část dat

▶ KONCEPT

- ▶ výsledkem kódování / Analytická reflexe kódů, resp. kategorií + Interpretace jejich významu

▶ TEORIE

Příklady kódování

1 There's just no place in this country for illegal immigrants. Round them up and send those criminals back to where they came from.

1 "NO PLACE"

A second researcher, an urban ethnographer employing Descriptive Coding to document and categorize the breadth of opinions stated by multiple participants, might code the same datum this way:

1 There's just no place in this country for illegal immigrants. Round them up and send those criminals back to where they came from.

1 IMMIGRATION ISSUES

And a third researcher, a critical race theorist employing Values Coding to capture and label subjective perspectives, may code the exact same datum this way:

1 There's just no place in this country for illegal immigrants. Round them up and send those criminals back to where they came from.

1 XENOPHOBIA

Obecné přístupy ke kódování

- ▶ **INDUKCE** („zespodu“)

- ▶ Kódy jsou vytvářeny in vivo během analýzy dílčích rozhovorů

- ▶ **DEDUKCE**

- ▶ Kódy (témata) jsou dané a priori

V praxi: kombinace obojího

Specifické přístupy ke kódování

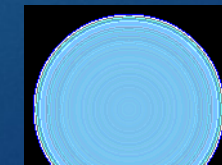
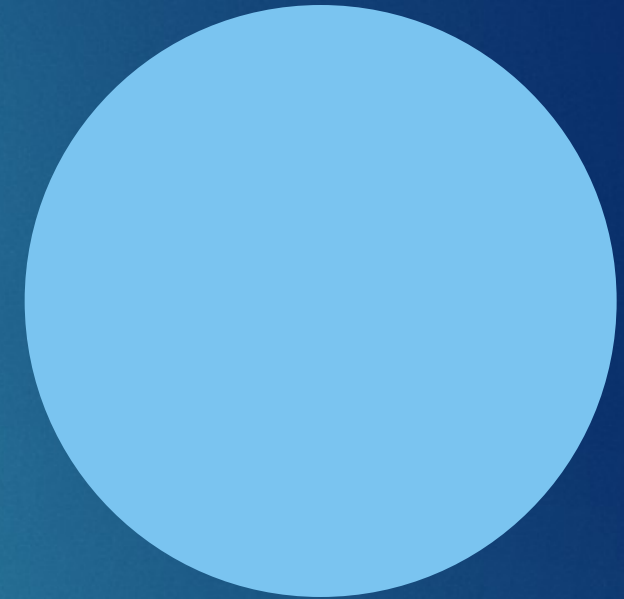
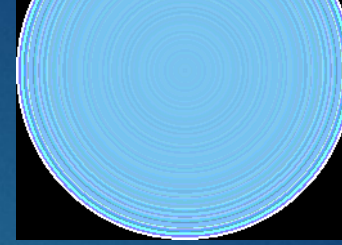
- ▶ Kauzální kódování
- ▶ Emocionální kódování
- ▶ In Vivo kódování
- ▶ Narativní kódování
- ▶ Hodnotové kódování
- ▶ Protokolární kódování
- ▶ (...)

Co ovlivňuje kódování?

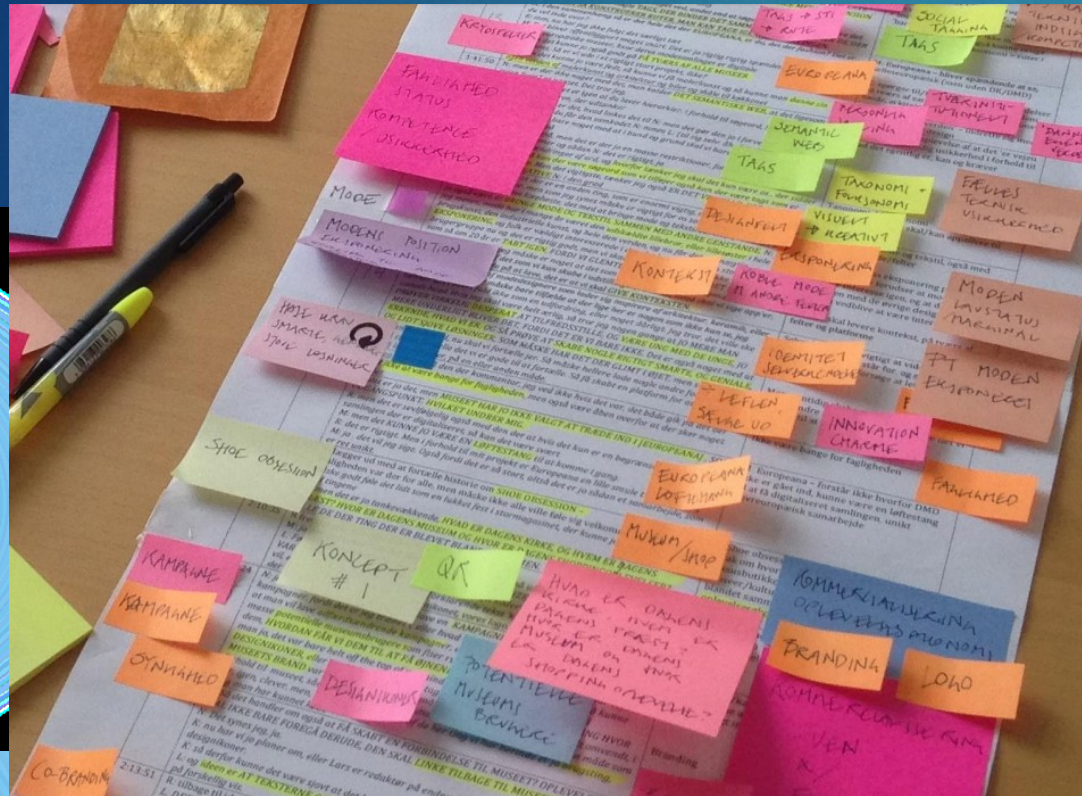
- ▶ Jak moc je výzkumník součástí zkoumané skupiny? (participant – pozorovatel)
- ▶ Jaké typy otázek si klade?
- ▶ Od koho sbíráme data?
- ▶ Jaký je náš přístup?
 - ▶ Etnografie
 - ▶ Fenomenologie (IPA)
 - ▶ Kritický výzkum
 - ▶ Zakotvená teorie

Kolik má být kódů?

- ▶ Typické kvalitativní studie:
 - ▶ 120-130 kódů
 - ▶ 15-20 kategorií a subkategorií
 - ▶ 5-6 hlavních témat

Kódování v praxi

K: Can you talk a little about what it was like for you when you were both working, and with your son, when you were trying to balance that. What was that like?

R: First of all, finding day care was very very difficult for me. I interviewed a dozen people. Um. Most of them were young, young ladies with new babies themselves. And it was very stressful to think about leaving my son, whom I wanted to have a child, leaving him to be raised with somebody else. I ended up finding a day care person who was in her mid 50s. She was really a nice woman and I felt very comfortable with her. And the whole surrounding. And my husband would drop him off in the morning so I didn't have to deal with that separation thing, which was kind of nice. And then I would pick him up at night, so I got that opportunity. The day care woman was really nice, she very rarely called me for any trivial things. I kind of wish she would have— you know, you hear now about day care people keeping logs, you know, about what they ate or how many times their diaper was changed or whatever. So I don't really have a history from, you know, I went back to work when he was 3 months and I quit when he was 9 months. So there's a whole 6 month gap there. It was hard there, it really was.

finding day care
day care providers
leaving son - hard
finding day care provider - wife
day care provider - nice
separation
day care provider - didn't call
missing kid & history
feelings about day care - hard

day care providers young
son raised by someone else
day care providers feelings about drop off
pick up
day care providers nice
missing kid & history
quitting work

Kódování v praxi

Šla jsi tedy studovat Kisk s určitým očekáváním, naplnila se?

Zajímal mě hlavně důraz na hledání zdrojů, které je většinou nedílnou součástí profesního i osobního života. Zaujala mě něčí myšlenka, že není důležité všechno umět, ale vědět, kde to najít. Což jsem si vzala k srdci a což je taky velká část studia na KISKu.

Komentář [D.K.1]: hledání zdrojů

Takže jsi se studiem spokojená?

Jsem, i přesto že jednotlivé předměty někdy příliš zajímavé nejsou. Celkově je ale studium přínos.

Komentář [D.K.2]: přínosné studium

Naplnilo to tvoje očekávání? Myslíš to oživení? Nebo je to spíš o to náročnější?

M: Moje očekávání to naplnilo v "dynamice oboru". Není tady zkostnatělost jako na většině jiných oborů na FF, ale na druhou stranu je to občas trochu moc uvolněné.

Komentář [D.K.3]: živost oboru

Zároveň mě překvapil velký důraz na informační vědu na úkor knihovnictví

Komentář [D.K.4]: málo zaměřeno na knihovnictví

Jinak v porovnání s mými druhými studii to určitě náročnější není.

Je něco, co tě nadchlo a doporučila bys studium na KISK tak, jak ti ho doporučovali spolužáci?

M: Myslím, že KISK je univerzální škola. Vhodná jako základ každého oboru, všude

potřebuje vyhledávat a pracovat s informacemi. Akorát si nedovedu představit, že

Komentář [D.K.5]: hledání zdrojů

bych ho studovala samotný. Momentálně si myslím, že mnohem lepší než moje kombinace s češtinou, by byla kombinace třeba s marketingem nebo informatikou.

Co se Ti na KISKu nejvíc líbí?

Celkově jsem moc nadšená z přístupu všech hlavních postav na KISKu ke studentům

během výuky, ale i mimo výuku. Líbí se mi, co všechno pro studenty plánují a podnikají,

Komentář [D.K.6]: dobrý přístup učitelů

mám pocit, jako by to byla jedna velká rodina. Jenom mě mrzí, že se nemůžu jejich akci účastnit.

Komentář [D.K.7]: rodinné prostředí

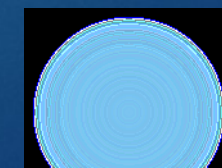
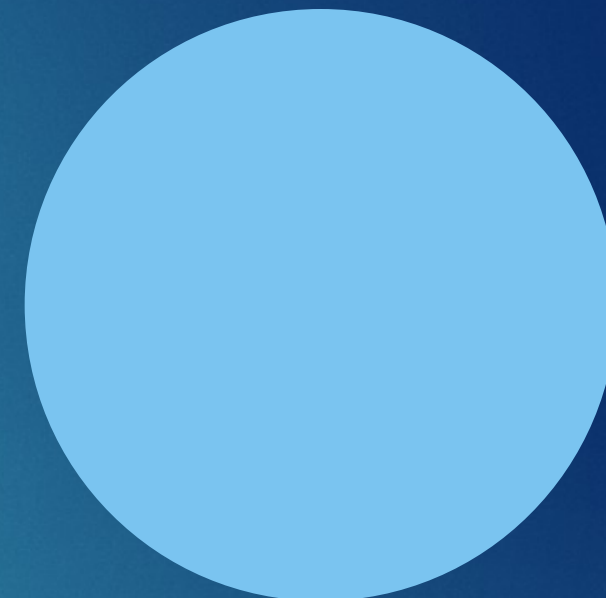
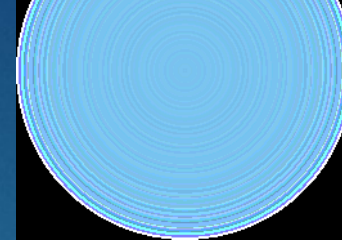
Kódování v praxi

Seznam kódů

1. Kód – Očekávání
 - a. Žádná očekávání
 - b. Očekávání praxe
 - c. Očekávání práce ve službách
 - d. Očekávání práce v knihovně; Očekávání práce s knihami; Očekávání zabývání se knihovnictvím; Očekávání seznámení se s novými trendy v knihovnictví
 - e. Očekávání naučení se efektivního vyhledávání informací
 - f. Splněná očekávání; Velká spokojenost
 - g. Obava z divných spolužáků
 - h. Strach z hledání pracovní pozice
 - i. Očekávání lehčího oboru
 - j. Očekávání neobvyklého oboru; Očekávání zajímavého oboru
 - k. Očekávání jednoduchého přijetí
 - l. Očekávání naučit se nové věci
 - m. Očekávání vyhranění až v magistrovi
 - n. Očekávání perspektivního oboru
 - o. Očekávání příležitosti s k seberealizaci
2. Kód – Komunita
 - a. Kladné předchozí reference; Kladné vstupní reference
 - b. Příjemní lidé; Super lidé
 - c. Kladné hodnocení známosti se studenty z KISKu z jiných ročníků; Seznámení se studenty z jiných ročníků je důležité
 - d. Neznámost nikoho z KISKu před začátkem studia
 - e. Někteří lidé pro titul
 - f. Nezájem ze strany některých spolužáků
3. Kód – Náplň studia
 - a. Více teoretické
 - b. Náplň studia v počátku nejasná
 - c. Více zaměřeno na informační technologie
 - d. Nadčasovost oboru; Rychlá reakce na moderní trendy; Rozvoj oboru; Moderní obor
 - e. Málo praxe
 - f. Nespokojenost s některými předměty
 - g. Velké množství mimoškolních aktivit

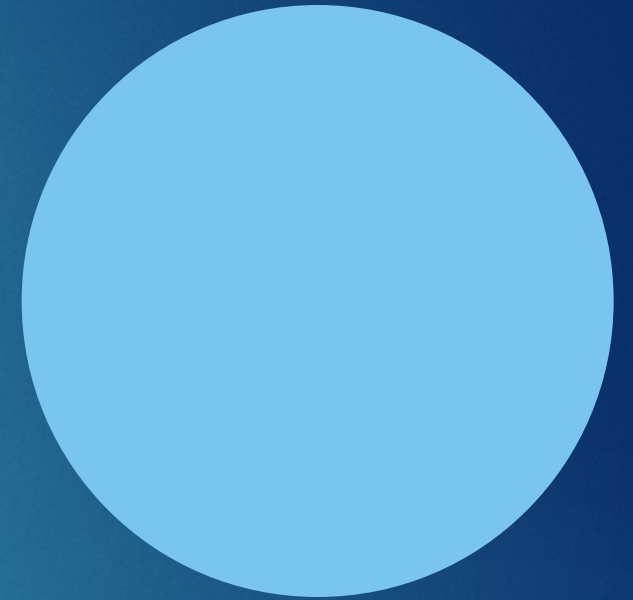
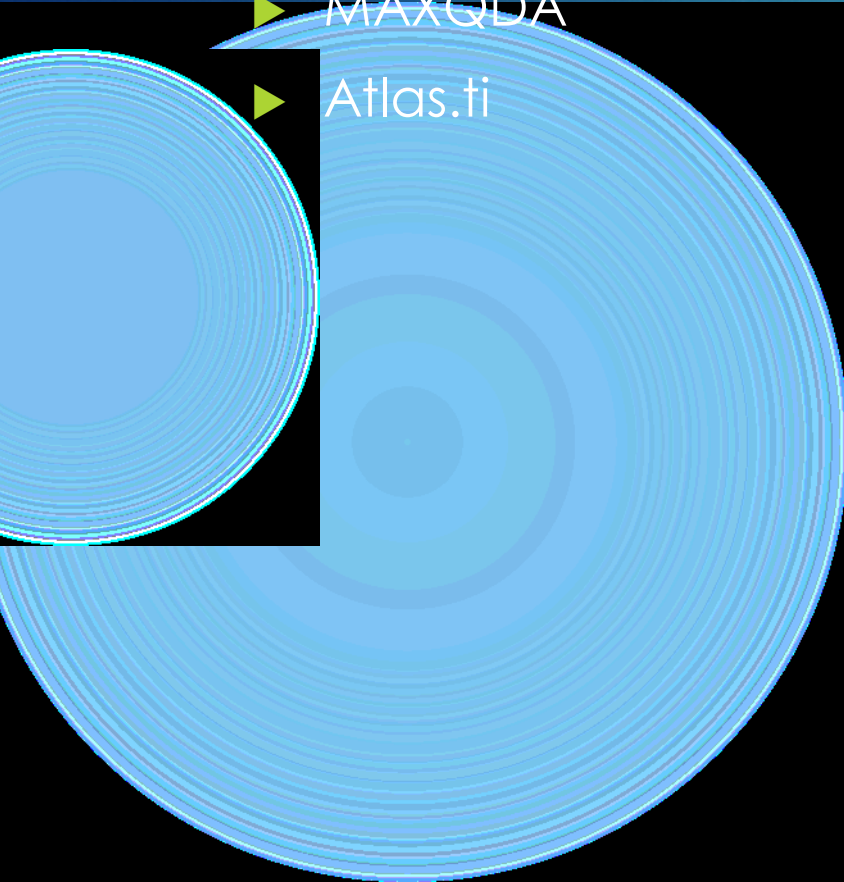
Kódovací kniha

- ▶ Krátký popis kódu
- ▶ Detailní popis kódu
- ▶ Kritéria pro zahrnutí úryvku
- ▶ Kritéria pro vyloučení úryvku
- ▶ Typické příklady
- ▶ Atypické příklady
- ▶ Příklady („Close, but no“)

Nástroje pro kvalitativní analýzu textu

- ▶ QDA/CAQDAS
- ▶ MAXQDA
- ▶ Atlas.ti

Osobnostní předpoklady pro kódování

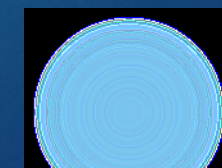
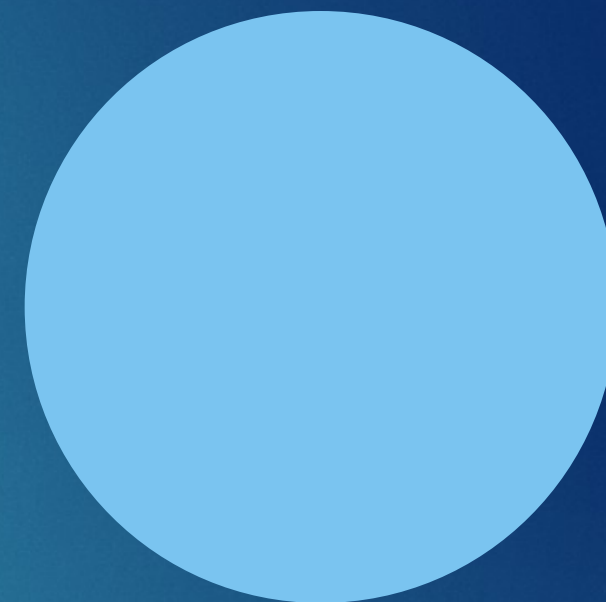
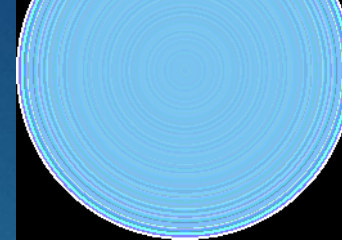
- ▶ (Sebe)organizovanost
- ▶ Trpělivost
- ▶ Schopnost zvládat nejistotu
- ▶ Flexibilita
- ▶ Kreativita
- ▶ Vysoká slovní zásoba

„Není jiné metody, než být pronikavě inteligentní.“ (Ivo Možný)

Co hledáme?

- ▶ - vzorce chování
- ▶ - opakující se motivy
- ▶ - tematický překryv
- ▶ - časový překryv
- ▶ - prostorový překryv
- ▶ - kontrasty a protimluvy

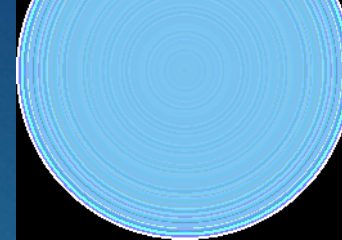

Jak to hledáme?

- ▶ **Metoda užívání metafor**

- ▶ Např. metafory užívané pro poskytování práce bez úplaty:

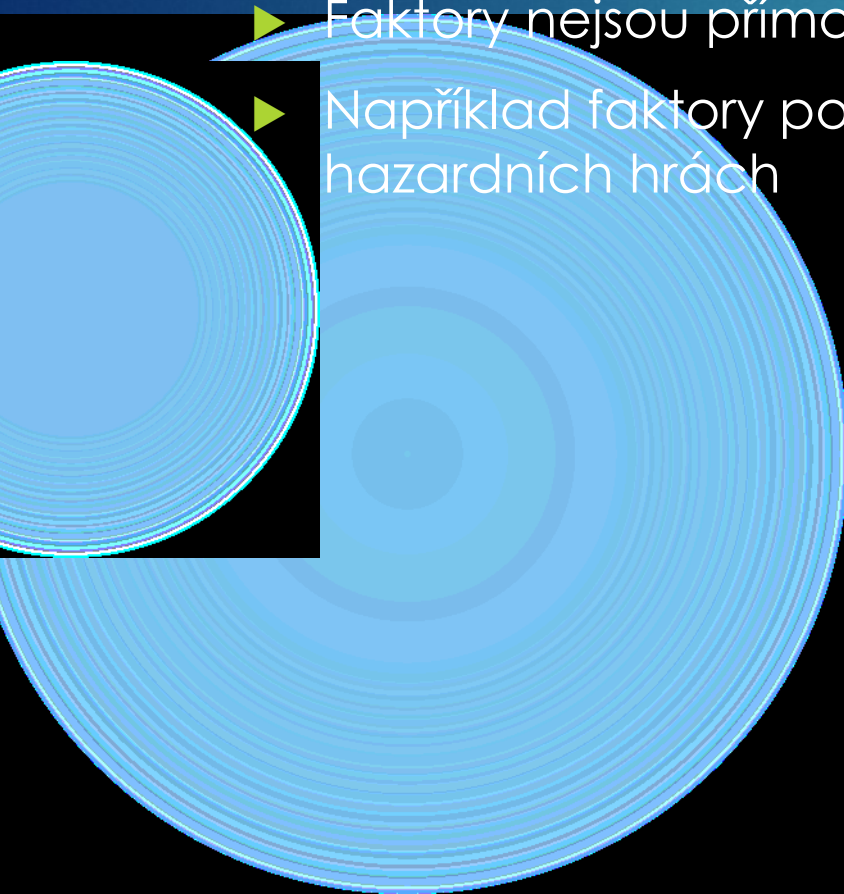
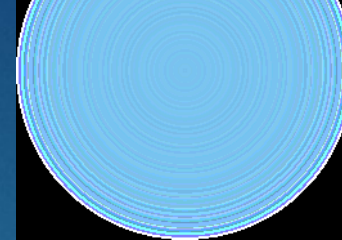
- ▶ Otrok
- ▶ Pečovatel
- ▶ Učeň
- ▶ Nadšenec
- ▶ Dobrovolník
- ▶ Obětní beránek

Jak to hledáme?

- ▶ **Metoda odhalování faktorů**

- ▶ Faktory nejsou přímo pozorovatelné, ale mají vliv na určitý jev
- ▶ Například faktory podílející se na vzniku závislosti na online hazardních hrách

Jak to hledáme?

► Metoda narativní rekonstrukce

- vyprávění jako fabule a syžet – epizody, dějové zlomy – body obratu
 - Abstrakt – vypravěč sumarizuje příběh, který se chystá vyprávět, úvod narativu, návod k jeho čtení („Bylo nebylo“, „Můj život nebyl ničím výjimečný“)
 - Orientace – pozadí, na němž se odehrává děj „Za devatero horami a devatero řekami“, „což byla taková strašidelná výspa na západní hranici Německa“
 - Komplikace – to, co se stalo; obsah vyprávění
 - Evaluace – vysvětlení důležitosti vyprávění, zdůraznění specifičnosti události („dodneška to mám před očima“)
 - Vyřešení
 - Narativní „tečka“ („a jestli nezemřeli, žijí dodnes“, „Taková to byla doba“, „Bylo to moc hezký povolání“)

Jak to hledáme?

▶ **Metoda zakotvené teorie**

- ▶ nejširě využívaná metoda analýzy v kvalitativním výzkumu
- ▶ hojně kritizovaná (pozitivismus, přiblížení kvantitativnímu výzkumu)
- ▶ Glaser a Strauss (1967)
- ▶ dnes mnoho variant:
 - ▶ Glaser (1978)
 - ▶ Strauss a Corbin (1998)
 - ▶ Charmaz (2006)

Ad zakotvená teorie

- ▶ Hlavní zásady:
- ▶ **Objektivní odstup od problému** (vstup do terénu bez prekonceptí) – zeptej se: Co se tam děje? Je má domněnka o tom, co se děje, ve shodě s daty?
- ▶ **Skeptický duch:** Vysvětlení pocházejí z literatury či zkušeností. Chápej všechna vysvětlení jako prozatimní. Neustále je konfrontuj s daty.
- ▶ **Drž se výzkumných procedur**

Trojí kódování v zakotvené teorii

1. Otevřené kódování (témata)

- ▶ - nacházení nejrelevantnějších konceptů - In vivo kódování, deskriptivní kódování, procesní kódování - otevřené kódování se stále zpřesňuje, zaměřuje -> selektivní kódování

2. Axiální kódování (tzv. paradigmatický model: příčinné podmínky – jev – kontext – intervenující podmínky – strategie jednání a interakce – následky)

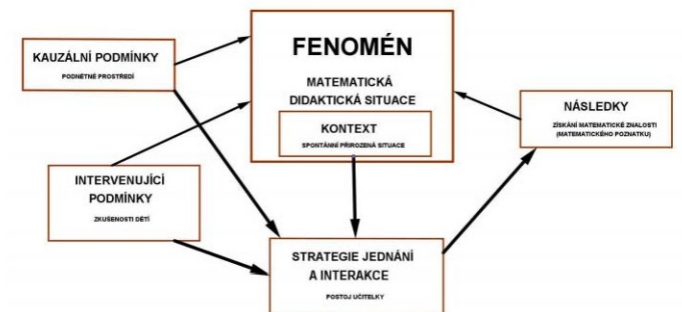
- ▶ hledání vztahů mezi koncepty (Glaser X Strauss a Corbin)
- ▶ Paradigmatický model identifikuje: jev - příčinné podmínky - kontext a intervenující proměnné - strategie jednání - interakce - následky

3. Selektivní kódování (centrální kategorie)

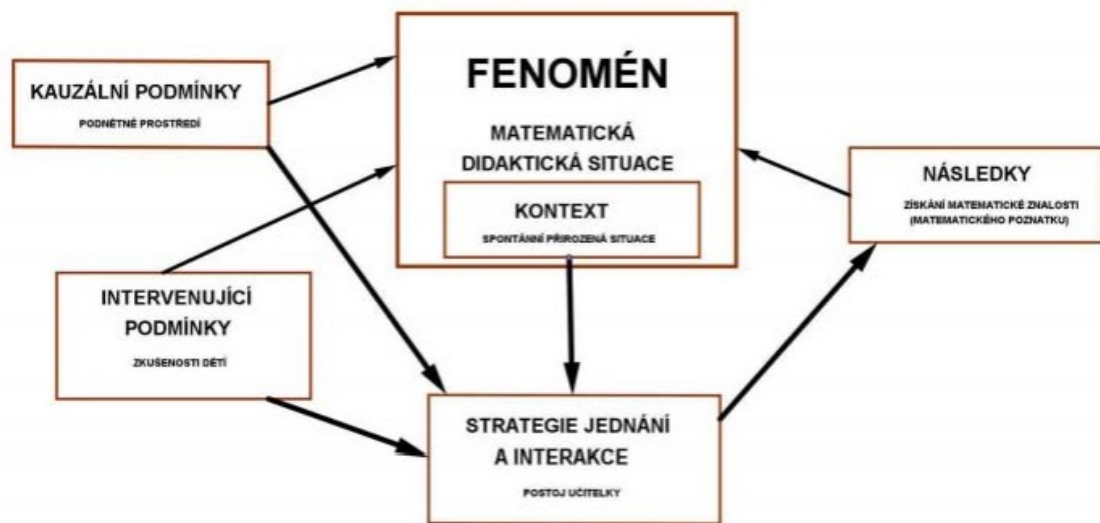
- ▶ výběr centrální kategorie a vztahování ostatních konceptů k ní - analýza se poté vztahuje k centrální kategorii - všimá si jejich vlastností a dimenzí, ale také ostatních souvisejících konceptů

Analogie s kvantitativním výzkumem

- ▶ Datové úryvky – indikátory
- ▶ Kódy – koncepty
- ▶ Kategorie – proměnné

Paradigmatický model v zakotvené teorii

Semerádová 2014

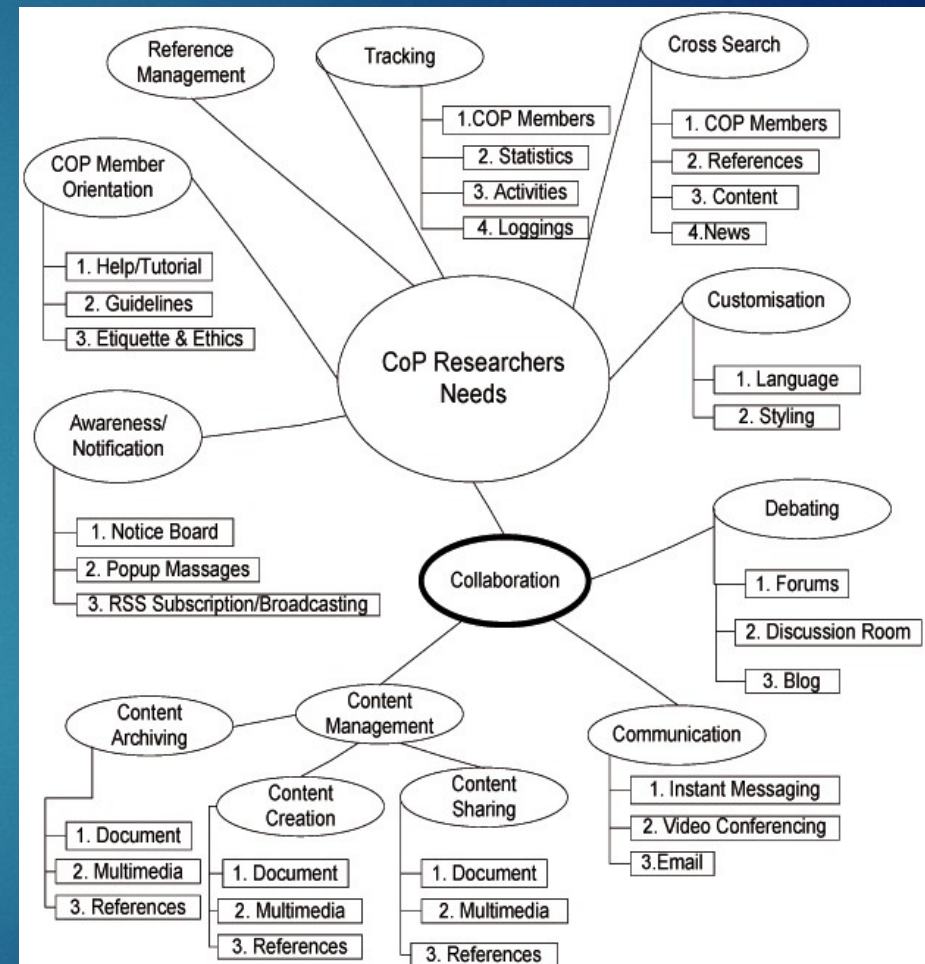
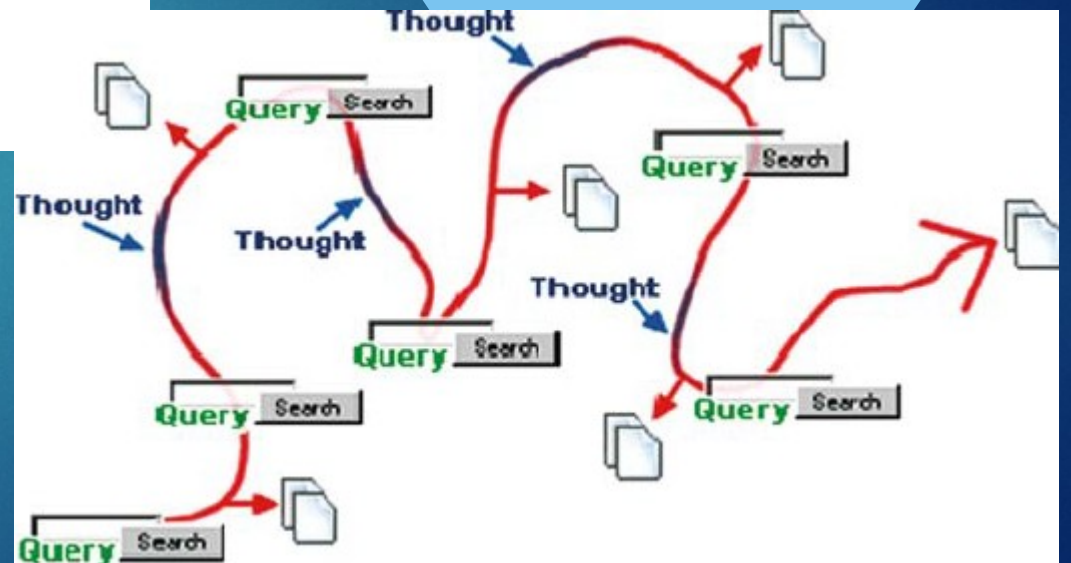
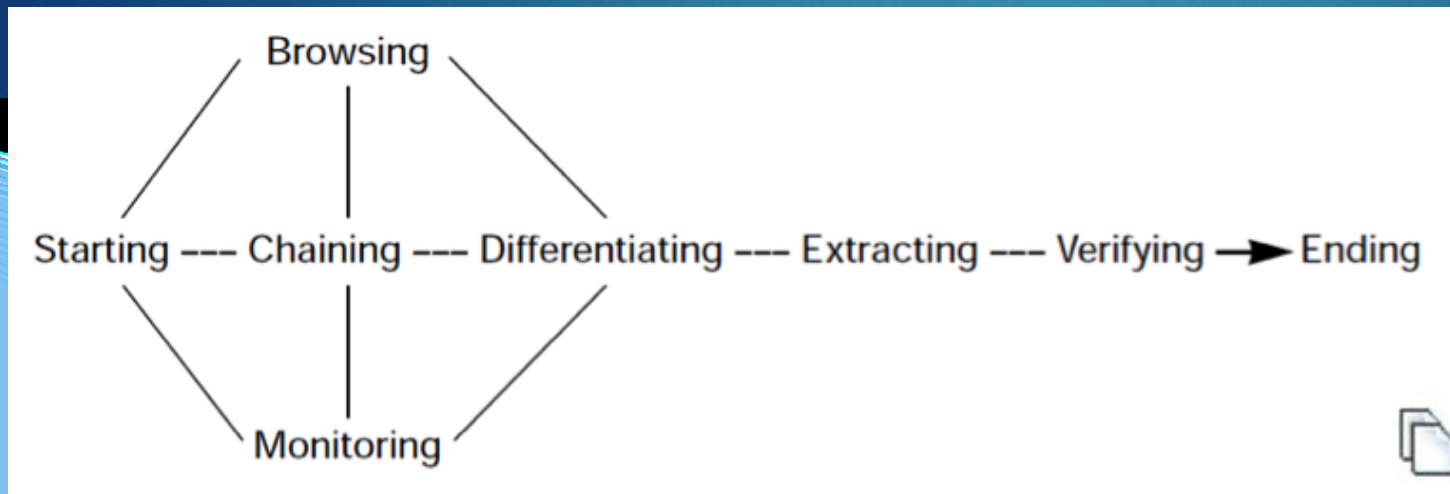

Figure 2. Informal Model of features (categories) of CoP for researchers

Modelování informačního chování v ISK

Modelování informačního chování v ISK

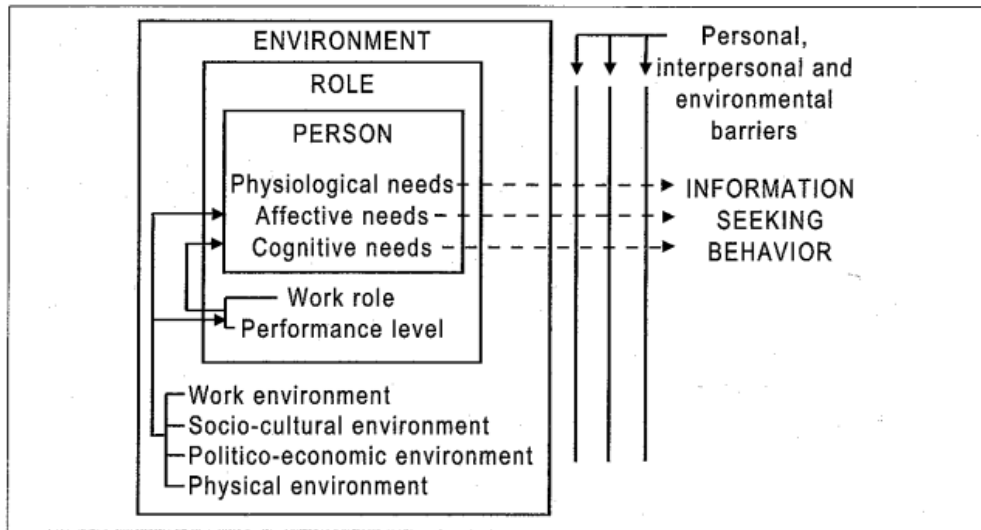

Figure C3.2 Information need and seeking.

Note: From "On user studies and information needs," by T. D. Wilson, 1981, *Journal of Documentation*, Copyright 1981 Emerald Group Publishing. Adapted with permission.

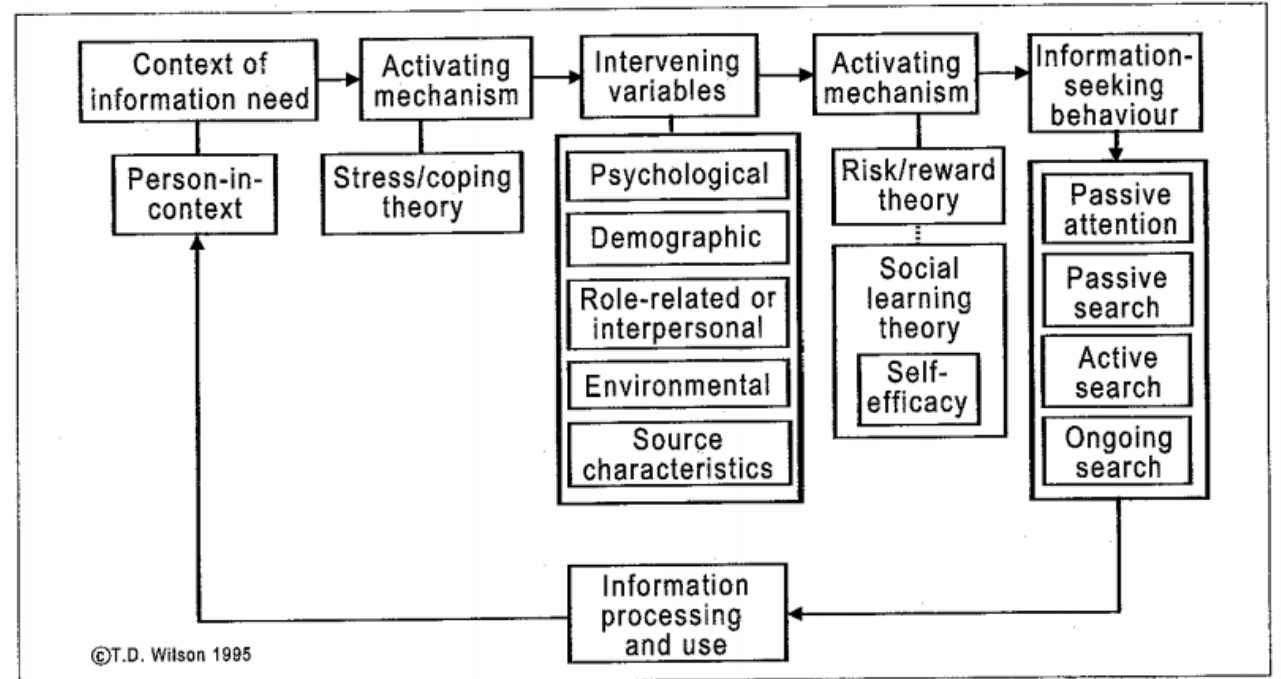

Figure C3.3 A revised general model of information-seeking behavior.

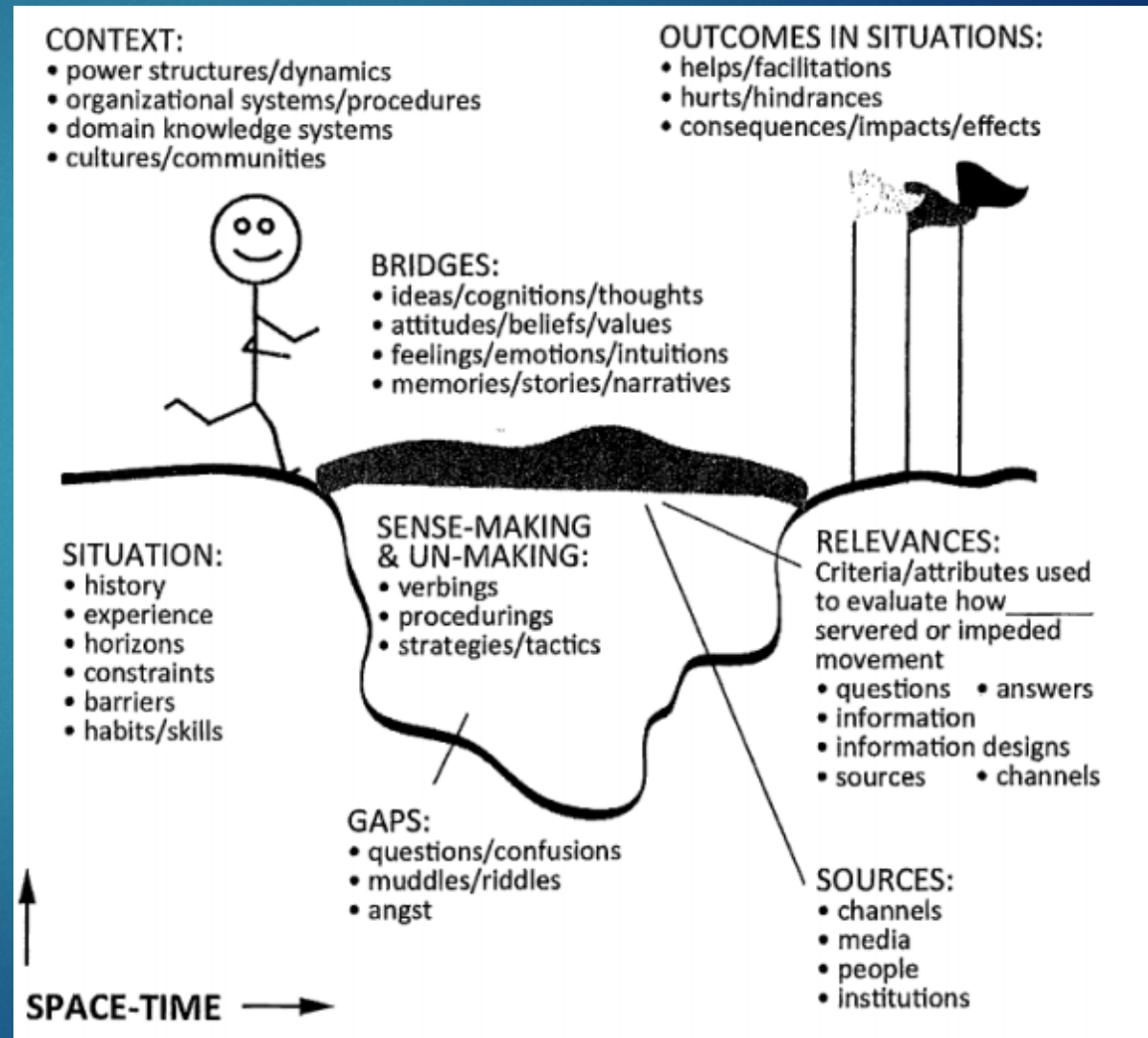
Stages	Task Initiation	Topic Selection	Prefocus Exploration	Focus Formulation	Information Collection	Search Closure	Starting Writing
Feelings	uncertainty	optimism	confusion, frustration, doubt	clarity	sense of direction/ confidence	relief	satisfaction or dissatisfaction
Thoughts		ambiguity	-----> specificity				
			-----> Increase interest				
Actions		seeking relevant information			-----> seeking pertinent information		

Figure 38.1 Kuhlthau's Information Search Process.
Note: From *Seeking meaning: A process approach information services*, 2nd edition (p. 82), by C. C. Westport, CT: Libraries Unlimited. Copyright by C. C. Kuhlthau. Adapted with permission.

Table 12.1 Comparison of Ellis' Information Seeking Behavior Model (1989–1997)

Modelling Information Seeking Behavior (Ellis 1989a)	Info. Seeking patterns of Academic Researchers (Ellis et al. 1993)	Patterns of Engineers & Research Scientists in an Industrial Environment (Ellis and Haugan; 1997)
Starting	Starting	Surveying
Chaining	Chaining	Chaining
Browsing	Browsing	Browsing
Differentiating	Monitoring	Monitoring
Monitoring	Differentiating	Distinguishing
		Filtering
Extracting	Extracting	Extracting
	Verifying	Ending
	Ending	

Modelování informačního chování v ISK

Příklady studentských výzkumů

- ▶ Takže ty peníze mně celkem stačej', akorát je pravda, že **prostě na to, že jsem vysokoškolsky vzdělaná, tak to jako je podhodnocený**. Jo, jakoby na to, abych žila v Králíkách, je to v pohodě, jako nestěžuju si v žádném případě na svůj plat. Ale jakoby celostátně je to prostě, je to prostě šílený. **Ředitelskej plat dejme tomu ještě, ale to, co maj' kolegyně, to je ještě prostě o řád horší a...** to, že prostě to je taky paní inženýrka, tak jako, to je teda jako... (přemýšlí) Ne-nechci říct neúnosný, no, prostě pracujou za to, tak jako je to, ale ale... na druhý míse je prostě to, že tady fakt jako klid. A víceméně pohoda. Že fakt jako jak se říká, že **knihovnice odcházejí do důchodu nejmíň opatřebovaný, tak jako myslím si, že na tom něco je**, jo? Takže jako zas je na tech miskách prostě tohleto, že vlastně fakt jako to je tady **kulturní prostě příjemný prostředí**. Není tady prostě žádnéj velkéj stres, takže... takže to by se dalo dát na tu misku vah. Ale jinak si myslím, že by teda s tím fakt něco měli dělat (směje se). Jo, ale já jako vždycky říkám, jako taky na to ta společnost musí mít peníze, že jo. To jako, jo, to už jsem říkala jako učitelka, no tak protože nás je prostě hodně. Jsme se třeba zlobili, proč maj' některý úředníci školení zadarmo a my to prostě—a maj' několikadenní, že jo, a takový prstě jako ty luxusní a... jsme řešili a proč my učitelé, který jsme tak potřebný, tak my nemáme... no, protože je nás prostě hodně a je to těžký, no, tak ale jako myslím, že vlády by to jako měly zvládnout – když se může předražovat dálnice, tak by se tohleto dalo asi taky zvládnout. Nicméně prostě nechci prostě křičet: my máme málo, přidávejte, protože... protože prostě je to těžký. Tak já nevím, (směje se) jestli to stačí takhle... Jako myslím si prostě, že obecně by celospolečensky vysokoškoláci měli mít prostě nějakou úroveň platu. Tu tady nemaj', ale že já bych tady za sebe křičela „já jsem nespokojená“, to neříkám, jo. Ale jako že by si někdo měl uvědomit, že prostě inženýři, magistři prostě by neměli mít nějakou... (přemýšlí) prostě by měli mít aspoň prostě nějakou hranici, pod kterou snad nepůjdou. A když jsou to prostě takový jako... ani tak ne velký peníze, že jo, prostě, já vím, že třeba prostě říkali, že na učitelský by stačily tři miliardy, nevím ani kolik tecka říkal pan Herman, když taky mluvil, jestli jste to slyšel, o tom zvyšování, že snad 10 % že navrhoval, protože to taky vnímá, že knihovnici maj' málo. Já nevím, jestli to bylo pro celou kulturu... pro celou kulturu (důrazně), protože tam byly vlastně i ty symfoňáky a tak a tak to vlastně nevím, na kolik to vyčíslil, že by to stálo ročně, ale určitě ne jako u těch učitelů. Takže si myslím, že ty peníze by se měly dát někde najít, no ale... tak to uvidíme.

Petr Urban a kol.: model sebevnímání knihovníků a knihovnic

Příklady studentských výzkumů

Petr Urban a kol.: model sebevnímání knihovníků a knihovnic

▶ **Téma:** Zavádění nových služeb v knihovnách

▶ **Koncepty pro kódování**

▶ **Nové služby** – cokoli, co dotazovaní zmínili jako změny, které se v knihovně realizovaly, bez ohledu na obsah a rozsah změn (úprava stávající služby, nová služba);

▶ **bariéry a problémy při zavádění inovací** – problémy, na které narazili při navrhování a realizaci nových služeb;

▶ **strategie zavádění změn** – jakým způsobem v knihovně realizují inovace, od prvotního nápadu po zajištění dlouhodobého fungování. Jakým způsobem se na realizaci podílí oni sami;

▶ **potřeby** – vše, co v rozhovorech zaznělo, že by informantům mohlo při inovacích pomoci, ať už jde o jejich vymýšlení, prosazování, propagaci nebo její realizaci a následné spravování;

▶ **dobrá praxe** – tou se rozumí vše, co informanti uváděli jako pozitivní zkušenost při inovování, co jim fungovalo, pomohlo, co by doporučili ostatním jako užitečné;

▶ **plány** – zahrnují změny, které v knihovně v dohledné době plánují.

Příklady ze
studentských
výzkumů
(Hana
Guznarová)

Koncept

Obr. 3 Bariéry

Příklady ze studentských výzkumů (Hana Guznarová)

kódy

kategorie

subkategorie